

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izdaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 10.— Lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italijevi in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštovnem čekovnem zavodu:
Ljubljana Štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

5 sovražnih vojnih ladij zadetih

Uspešen napad na sovražno vojno brodovje — Tri križarke in dve vojni ladji zadete

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 12. marca naslednje 649. vojno poročilo:

Na vzhodu od Mekilijsa so se razvili novi spopadi med izvidniškimi oddelki, ki so se končali v našo korist. Sovražni oddelki se bili pod ognjem topništva deloma prisiljeni k umiku, deloma pa so bili uničeni.

Osnovno letalstvo je bilo zelo delavno nad

Cirenačko in nad otokom Malta. Pri teh spopadih je sestreljeno 6 letal, prav toliko pa jih je začelo na teh. Važni objekti so bili ponovno in učinkovito zadeti.

Ena naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče.

Večjo skupino britanskih ladij, ki je bila nenadno opažena in stalno zasledovana od naših izvidnikov, so včeraj popoldne našli.

v vzhodnem delu Sredozemskega morja naši bombniki v več zaporednih valovih. Podjetje je bilo ovencano z uspehom. Tri križarke so bile težko zadete, eno izmed njih je treba smatrati za potopljen.

Nemška letala in podmornice so večkrat napadla in z gotovostjo zadela dve sovražni ladji.

Izkrcanje japonskih čet na Novi Gvineji — nova grožnja Avstraliji

Z zasedbo važnih operišč na Novi Gvineji obvladajo Japonci Dampierški in Huonski zaliv in ogražajo tudi vzhodno avstralsko obalo

Tokio, 13. marca s. Japonski glavni stan je objavil, da so oddelki japonske vojske ob sodelovanju vojnega brodovja uspešno izkrcali na nekaterih nadaljnjih točkah novogvinejske obale. Posebnega pomena so izkrcalne operacije pri Salamaui in Laaju.

Tokio, 13. marca s. Izkrcavanje japonskih čet v Salamaui in Laaju na Novi Gvineji predstavlja prvi močni udarec japonskih oboroženih sil na temu otoku, ki je po svoji velikosti tretji na svetu. Salmau

je 300 km oddaljena od Casmate na Novi Britaniji. Z izkrcanjem na tem kraju in njegovo zasedbo je Japoncem uspešno polstati se kontrole nad Dampierskim prelivom in Huonskim zalivom, tako da lahko od tod pridružiti na Koralsko morje. Neprestani bombni napadi na Port Moresby in najnovejše izkrcavanje japonskih oddelkov na vzhodni obali Nove Gvineje samo se povečujejo nevarnost, ki preti Avstraliji tudi vzdolj njene vzhodne obale.

200.000 ujetnikov in velik vojni plen

Pregled uspehov japonske vojske

Tokio, 13. marca s. V poslanskem zboru je včeraj govoril tudi ministrski predsednik general Tojo v svojstvu vojnega ministra. V svojem govoru je obeležil razvoj vojaškega položaja na Sumatri, Javi, Timorju in v Burmi. Naglasil je, da so Japonci na tem bojišču do 10. marca ujeli nad 200.000 sovražnih oboroženih sil. Letalske sile, ki so deljene japonski vojski, so uničile nad 1.600 letal, bodisi pri letalskih spopadih, bodisi pri svojih napadih na sovražna letalista. Japonski oboroženi sile so zaplenile 2.100 topov, 190.000 strojnic, pušk in drugega oružja, 28.000 tankov, tovornih avtomobilov in železniških vagonov. Poudari je, da se bo posmenih rezultativ pokazal v še jasnejši luči, ko bodo znani vsi podatki o ujetnikih in temu ob prilikah izvojevanja Ranguna. Nadalje je omenil, da so industrijske naprave v Nizozemskih Indijah utrpelje sorazmerno le majhno škodo in nizozemske oblasti so se že obvezale, da bodo solevalo

z Japonsko, da se delo na tem področju čimprej obnovi. Minister je podrobno govoril o operacijah na Javi. Naglasil je tudi, da so japonske oborožene sile z zasedbo Ranguna popolnoma prekinile dotočno oružja in drugih vojnih potrebskih na Kitajsko, preko Burme. Končno je opozoril, da se mir in red v zasedenih krajih nacio obnavlja. Isto velja tudi za zasedene kitajske pokrajine. Naglasil je, da so obrambne postojanke Japoncev na severnih mejah neomajne. Pozval je narol naj se še tesneje poveže z vladom, da bi čimprej dosegel končni cilj, ustvaritev velike vzhodne Azije.

Zahvala parlamenta

Tokio, 13. marca s. Po govorih ministrskega predsednika ter mornariškega ministra je japonska poslanska zbornica soglasno sprejela rezolucijo, v kateri se zahvaljuje japonskim oboroženim silam. — Zasedanje zbornice je bilo nato odgovreno.

Japonsko vojno brodovje ima velik delež na uspehih

Izjava japonskega mornariškega ministra o delovanju japonskega vojnega brodovja

Tokio, 13. marca s. Mornariški minister admiral Šima je podal v poslanskem zboru na otoku 16. februarja dalje. Izjavil je:

Z zasedbo Jave in Ranguna smo dosegli popolno oblast na morju in v ozračju južnozapadnega pacifičnega predela, pa tudi na Indijskem Oceanu. V vojaškem pogledu smo na poti do velike vzhodne Azije napravili ogromen korak. Čeprav se je sovražnik obupno branil na Javi, je minister dejal, ker je bila to njegova poslednja odporna točka in je na njej zbral vse svoje letalske in pomorske sile, je japonskemu vojnemu brodovju uspelo izolirati zavezniške čete na otoku in prizadejati smrtni udarec sovražnim letalskim in pomorskim silam, ki so se koncentrirale na Javi, ter porušiti vse vojaške oporišča na tem otoku.

Simada je podobrogo govoril o zasedbi otoka Bance 15. februarja, o zavojevanju Palembanga, o izkrcanju na otokih Bali, Milo in Timor, o veliki pomorski bitki 20. februarja v Lomboškem prelivu vzhodno od Balinjskega otoka.

O operacijah japonske vojne mornarice pred kapitulacijo Nizozemske Indije je mornariški minister dejal: Ko je bila 27. februarja izsledeno veliko sovražno brodovje, ki je skušalo preiti v protinapad in se pogradi proti japonskemu vojnemu brodovju, ki je baš spremjalo konvoje, ki so bili na poti na Javo. Je japonsko vojno brodovje nasprotnika prehitelo in ga kot prvo napadlo. Razvila se je velika pomorska bitka na morju med Surabajo in Batavijo. V poldrugem dnevu je bilo zavezniško kombinirano brodovje uničeno. Ameriška križarka Houston je bila potopljena. Enaka usoda je doletela 5 nadaljnjih angleških avstralskih in nizozemskih križark. Končno je bila potopljena 7 podmornic, 8 rušilcev, ena topničarska in več drugih manjših vojnih ladij.

Admiral Šimada je nadalje opozoril na izkrcanje japonskih sil dne 1. marca na otoku Javi. Pri tem so v odočilni meri so-

delovalo japonske pomorske sile, ki so do 8. marca potopile ameriško križarko Marblehead, dva rušilca, eno topničarko in 52 tovornih ladij s skupno 210.000 tonami. Java je bila tako popolnoma izolirana, njena brezgosporna kapitulacija pa se je zelo pospešila. Minister je nato obeležil solidarnost vsega japonskega naroda z japonsko vojno mornarico, ki je bodila tudi več poskušenih sovražnih napadov na oporišča na japonskem ozemlju. Kar se tiče vzhodnega Pacifika, je Šimada opozoril, da so japonska mornariška letala 4. marca bombardirala pomorski arzenal Zedinjenih držav v Pearl Harbouru. Neka podmornica pa je 24. februarja drzno napadla in obstreljala sovražne vojaške naprave v blizini Sv. Barbare v Kaliforniji.

Končno je admiral Šimada podal popoln pregled rezultativ, ki so bili dosegeni od prvečje vojne dalje. Japonska vojna mornarica je potopila 130 sovražnih bojnih ladij, med njimi 7 oklopnik, 3 nosilke letal, 12 križark, 22 rušilcev, 44 podmornic in 42 drugih vojnih ladij. Nadalje so japonske vojne ladje poškodovale 4 odklopnice in 72 drugih bojnih ladij, in sicer križark in rušilcev. Potopljeno je bilo 128 tovornih ladij s skupno 680.000 tonami, nadaljnjih 92 tovornih ladij pa je bilo poškodovanih. 502 manjši ladji s skupno 10.000 tonami sta bili zaplenjeni. Letalske sile, ki so dodeljene japonski vojni mornarici, so umrile 1.554 sovražnih letal. Deloma so jih sestreljile v letalskih spopadih, deloma so jih razdejale na posameznih letališčih.

Minister je še opozoril na nemiselno sovražno propagando, ki je širila vse močne vesti o japonskih izgubah. Dejansko je dejal, da so te izgube znašale zgolj 4 rušilce, 4 podmornice, 5 specialnih podmornic, 5 minolovcev in 27 tovornih ladij. Japonsko mornariško letalstvo je izgubilo 122 aparativ. Minister je zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da se operacije japonskih oboroženih sil uspešno nadaljuje.

Admiral Šimada je nadalje opozoril na izkrcanje japonskih sil dne 1. marca na otoku Javi. Pri tem so v odočilni meri so-

Zavrnjen kitajski napad na Taj

Bangkok, 13. marca s. Taški radio je objavil, da je oddelki kitajskih čet zadnjih poonedeljek ob 6. zjutraj pridružili v Tajske severno od Cambogja. Taiske čete so tako intervirale in je priskošlo do spopada, ki je trajal dve ure. Sovražne sile so bile razpršene in so se nazadnje umaknile. Na bojišču je obležalo kazenskih 100 sovražnih vojakov in taiski oddelki so se polastili tudi njihovih vojnih potrebsčin.

Težave sovražne propagande

Tokio, 13. marca s. Načelnik tiskovnega odseka japonske vojske je izjavil, da zelo ponuril vodstvo angleške in ameriške propagande spričo težav, na katere nalehajo pri sestavljanju kolikičin sprejemljivih vesti. V komentaru o vojnih dogodkih je opozoril, da se sedaj praktično že vse najvažnejše strateške točke na južnem Paficifiku v japonskih rokah.

Zasedanje vseindijškega kongresa

Bangkok, 13. marca s. Dne 23. marca se sestane izvršni odbor vseindijškega kongresa. Zasedanje bo v Bardi in bodo na njem razpravljali o izjavah, ki jih je podal angleški ministrski predsednik Churchill in indijski vprašanju. Zasedanja se bodo udeležili tudi Mahatma Gandhi.

Potopljene ladje

Buenos Aires, 13. marca s. Severnoameriško mornariško ministrstvo je objavilo, da sta bili v Karabiškem morju torpedirani dve ladji. Komunike ne navaja njunih imen. Pripominja pa, da gre za angleško petroveljsko ladjo srednje toneži in manjši švedski parnički. Na ta način je mornariško ministrstvo pri objavah izgub zapadnih zavezniških na morju že pricelo izvajati določen zavezniških ministrstva, po katerih se v bodoče imena potopljene ladje ne bodo več objavljala.

Stališče Francije glede Madagaskarja

Vichy, 13. marca s. V Ameriki so se razsirele tendenčne vesti, po katerih naj bi se bila pricela pogajanja med Japonsko in Francijo glede Madagaskarja. Službeni krogi v Vichiju te vesti odločno dementirajo. Kar pa se tiče japonske gospodarske komisije, ki naj bi se ta čas mudila na Madagaskarju, posebej ugotovljajo, da sta trenutno na otoku le dva Japonca, neki delevac in neka starejša ženska. Ameriški pritisk in grožnja pa kažejo, da imajo Amerikan in Anglezi glede Madagaskarja vse drugačne namene in v Vichiju naglašajo, da bo Francija branila svoj imperij.

Umik angleških ladij iz angleških voda

Rim, 13. marca s. Ameriška vlada je odredila, da se večje število tovornih ladij, ki so prevažale vojne in druge potrebske v Velikem Britaniju, umakne iz tega prostora, in vključi v ameriško državno pomorsko službo. Vest je napravila na letalskih zvezdah, ki so se tečajno razcepljali v vodah, kar je posebej ugotovljeno, da se tečajne lode na vodah ne le gledajo na okvir ambijenta in ozračja, v katerem so se opravile te svečanosti, marveč tudi spričo tesnega tovorniškega duha in sočutja nemških borcev, ki so ga pokazali ob prilikih žalosti zavezniškega naroda in italijanskih oboroženih sil, pa tudi glede na poveljevanje princa borcev.

Nov angleški minister

Rim, 13. marca s. V Londonu je bilo službeno objavljeno, da je bil Oliver Lyttelton imenovan za ministra za proizvodnjo.

Švedski obrambni načrt

Stockholm, 13. marca s. Nekej tehničnih komisij intenzivno pripravlja nov načrt za švedski obrambni, ki bo predlagan parlamentu v odtovitvah. Švedska je zaključila, da bo v skupini na skupni vrednosti 36 milijonov.

Trgovinska pogodba Danske in Norveške

Kodan, 13. marca s. Danska in Norveška sta sklenili novo trgovinsko pogodbo za dobo 6 mesecev. Norveška bo iz Danske uvozila v tem času razno blago za 27 milijonov kron, izvzvoila na Dansko pa svoje proizvode v skupni vrednosti 36 milijonov.

Drzen podvig nemških podmornic

19 sovražnih ladij s skupno 109.000 tonami potopljenih v ameriških vodah — Napadi na vzhodnem bojišču odbiti

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 12. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Tudi včeraj so ostali napadi, ki jih je sovražnik ponovil v raznih odsekih vzhodnega bojišča, brez uspeha. Pri nemških napadih in podvigih udarnih oddelkov je bilo zavzetih več krajev in so bile sovražniku prizadete velike izgube.

Dne 10. marca je 17. pehotni polk v napadu razbil sovražne sile, ki so bile večkrat v premoci in pripravljene za borbo.

Letalske sile so uspešno posegle v boje na kopnem. Napadale so v valovih sovjetske rezerve in bombardirale pristaniške naprave v Sevastopolju in Keriju.

V severni Afriki uspešni boji z angleškimi izvidniškimi oddelki na področju vzhodno od Mekilijsa.

Na vzhodnem Sredozemskem morju so bile angleških brodov na prizadetih hudo izgube. Italijanska torpedna letala so zadržala tri, nemška bojna letala pa eno angleško križarko. Nadaljnjo je bilo poškodovano nemško podmornica z dvema torpedama.

Kakor je bilo objavljeno s posebnim počasjem, so izvedle nemške podmornice nove uspešne operacije v severnih in srednjih vzhodnih vodah. Potopljenih je bilo 17 sovražnih tovornih ladij s skupno 109.000 tonami, kakor tudi velika stražna ladja in 7 uspešnih protinapadov. Pri teh operacijah je zavzel 9 velikih krajev. Sovražnik je sprožil vrsto napadov tudi v sredu na bojišču okrog obokljene Sevastopolja.

Ljubljana je imela že pred 100 leti

sedem hotelov — Izmed njih se nam je ohrani samo „Slon“

Ljubljana, 13. marca
Pogosto naglašamo, da ima Ljubljana izredno posrečeno prometno lego ter da je na križišču svetovnega pomena. Tega se morda v starih časih niso tako živo zavedali, saj je imel tedaj promet drugačen značaj. Gospodarsko zemljišče je bilo še neznan pojem, dežele se niso bila preprečene in povezane z zelenicami, strategija je upoštevala drugačne činitelje — skrakca, tedaj je bila v primeri z dandanašnjimi oblikami življenja še doba statike, med tem ko bi sedanj čas lahko označevali kot dobo dinamike. Kljub temu je pa bil promet že v najstarejši dobi činitelj v razvoju krajev. Ljubljana seveda ni bila izjema. V času voznikov je bila veliko postajališče; bila je pošrednica v trgovini in prometu med celinskimi, srednjeevropskimi deželami in morjem.

Zakaj ni postala večje mesto?

Dandanes se vprašujemo, zakaj je ostala Ljubljana tako dolgo malo pokrajinsko mesto, ko se zdaj, da so bili vendar dani pogoji za velik razvoj. V dobi naglega rasta mest se nam zdi, da je bila Ljubljana celo do prve svetovne vojne smeho majna. Pomislišti pa bi moral, da so se začela mesta nagni razvijati še v dobi industrije ter da so imela še v prejšnjem stoletju mnoga zdaj velika mesta provincialnega značaja. Tedaj je bilo zelo malo velikih mest. Le prestolnice večjih držav so bile milijonska mesta. Niti najpomembnejša pristaniška mesta niso bila posebno velika. Dokler se ni začeli znani beg podneželskega prebivalstva v mesta, je mestno prebivalstvo naraščalo le, kolikor je k temu prispeval njegov naravn pripravki. Pri tem je treba upoštevati, da je bil naravn pripravki že prejšnje čase v mestih manjši kakor med celinskim prebivalstvom. Presejanje prebivalstva z deželami v mestu se je začelo v večjem obsegu šele, ko se je razvila industrija, ki je privabljala delovne moći, pa tudi trgovino in obrt. Dotlej so pa gospodarski pogoji že vnaprej določali ter omejevali velikost mest; a v dobi ne-slutenega industrijskega napredka ni bilo več mogoče napovedovati, da kakšne meje se bo razvilo mesto in kako dolgo se bo širilo.

Dobro razvito gostinstvo

V dobi voznikov in postojenov so bili v našem mestu dani posebni pogoji za razvoj gostinstva. Morda je ta stroka prospevala se celo bolj kakor trgovina. Vsekakor ni bilo brez pomena, da je imela Ljubljana, ko je štela petkrat manj prebivalcev kakor zdaj, približno toliko gostinskih obračov kakor dandanes. V dobi postojenov so se potnikom morali ustavljati navadno v vseh večjih krajih, kjer so prenoci, se nahranili in počakali, da je bila nakrmljena vprežna živila. Sledenih potnik, ki je potoval skozi Ljubljano, se je ustavil v njej vsaj nekaj ur, če se ne ves dan. Zato so pa bili potrebni številni hoteli in gostilne. V gostinah so se ustavljali vozniki, ki so prevažali blago med morjem in notranjimi deželami, v hotelih pa imenitnejši potnik. Razumljivo pa je, da tedanj hoteli niso bili posebno podobni dandanašnjim. Po vedeni so bili le malo večje gostilne. Toda Ljubljana je imela nekaj, za tiste čase velikih hotelov, ki jih se dandanes lahko šteli med srednje velike hotele.

Postajališče Dolenjc

Kakor dandanes so imeli deželani že pred sto leti »svoje« gostilne: Dolenjci so se zbirali, ko so se mudili v Ljubljani, v drugih gostinah kakor Gorenje. Tradicija teh gostiln je se vedno živila, ne le v Kurji vas ali pri Figovcu, temveč tudi ob drugih glavnih cestah. Razumljivo je, da je Ljubljana dobila svoje hotelle ob vhodu v mestu, odnosno ob glavnih prometnih žilah. Na dolenjski strani je bil tedaj vhod v mestu na sedanjem Sv. Jakoba trgu. Blizu Šentjakobske cerkve se je razvilo gostinstvo, ki je živel prekodrom od Dolenjc. Zdaj tudi propada gostinstvo v tem okraju kakor hirata obrt in trgovina. Pred sto leti je pa imela Ljubljana na Sv. Jakoba trgu hotel, in sicer v znani Virantovi hiši. Pisali smo že, da je krasno palajo na Sv. Jakoba trgu sezidal jezuit Gruber, in sicer na pogorišču velikih jezuitskih zavodov, v letih 1775. do 1781. V poslopu je bila tudi zvezdarina in po njej se zdaj imenuje kraka ulica med Šentjakobskim mostom in Sv. Jakoba trgom. Pred dobrimi sto leti 1840, je Gruberjeva palajo preseljena v last Antonia Viranta in posled jo imenujemo »Virantova hiša«. Virant je k stari hiši prizidal se eno poslopje, hotel in gostilno. Po stari Gruberjevi zvezdarini se je ta hotel imenoval »Zur Sternwarte«. V gostilni so se zbirali predvsem Dolenjci, zlasti še, ker se je tam ustavljala novomeška posta. Hotel je bil dovolj imeniten, da so se v njem zbirali med zasedanjem deželnega zboru v reduti — ki je bila na kraju sedanje Šentjakobske šole — slovenski deželni poslanici.

Zakon po preudarku

Ko sta po zajtrku njen mož in njen sin skupaj odšla z doma, po svojih opravkih kakor običajno, jo gospa Levrainova naročila vse potrebno služenčadi, potem se je pa oblekla z naglico žene, ki ji ni treba več biti prikupljiva in tudi ona je odšla z doma.

Imela je mnogo opravkov. Ker ni definirala, je hotela hoditi poč, z zdravstvenih razlogov. Če je bilo že prepozno za ohrajetve lepote, si je hotela ohraniti »vsaj zdravje.«

Na hodniku je storila nekaj korakov. Tedaj je pa naglo stopila iz trgovine na nasproti strani sloka, rusolasa mladenka in jo dohitela.

Gospa Levrainova je bila zelo presenečena, ko je spoznala Genevijo Herbautovo, hčerko moževtega družabnika... In prav danes... Kaj pa počenjate tu? Toda kaj vam je?

Zdelo se je, da dekle le s težavo nekaj premaguje v sebi.

— Rada bi govorila z vami, gospa. Zato sem vas pričakovala tu... K vam nisem mogla... Vedela sem, da hodite vsak dan ob tem času z doma...

— No, kaj pa je, dete moje? V skrbih sem... Prav v sedanjih razmerah... Ali gre za mojega sina? Za vajin zakon?

— Da, gospa... Vse vam povem...

— Ne moreva govoriti kar tu na ulici...

— Avto najamem... Toda nikar se tako ne

razburjajte, ubožica...

Gospa Levrainova je ustavila taksi in naročila šofero, kam naj ju odpelje.

— No, torej? — je vprašala mladenko, ko sta sedeli skupaj v taksi.

— Gospa, bili ste vedno tako prijazni z menoj, tako dobr, odkar vas poznam...

Prav zato sem se odločila za ta korak... Tako osamljena sem... Reči hočem, da po materini smrti, ko sem bila še otrok, nimam nikogar, komur bi mogla potožiti svoje križe in težave, kogar bi lahko vprašala za svet... Oče... vidim ga tako redko... on je tako hladen, tuj, tako zapošlen s svojimi kupčljami in njegovo zdravje je tako rahlo... Ima me rad in jaz ga ljubim, toda zaupljivosti ni med nama.

Nikogar n'namam, zagotavljam vas... A vi ste mi vedno izkazovali toliko pozornosti, toliko naklonjenosti! V vas sem našla vedno košček svoje mamice.

— Pominrite se, draga dekle, — je dejala gospa Levrainova, ganjena ob pogledu na objokane deklincine oči... Povejte mi, kaj se je zgodilo... Ta zakonska zvezza...

— Gospa, ne ljubim vašega sina in nōem sem se omogočiti z njim. Vem, da mati težko razumu, kako je mogobe njenega sina ne ljubit... Toda kaj morem za to... Ne ljubim Francu... Poznam vse njegove dobre lastnosti: energetičen je, marljiv, rosen, iskren. Vem, da bi se mnoga dekleta še prerača omogočila z njim. Jaz pa ne... Ne ljubim ga. Nič ne morem za to.

— Rada bi govorila z vami, gospa. Zato sem vas pričakovala tu... K vam nisem mogla... Vedela sem, da hodite vsak dan ob tem času z doma...

— No, kaj pa je, dete moje? V skrbih sem... Prav v sedanjih razmerah... Ali gre za mojeva sina? Za vajin zakon?

— Da, gospa... Vse vam povem...

— Ne moreva govoriti kar tu na ulici...

— Avto najamem... Toda nikar se tako ne

Magistratni hotel

Morda ne veste, da je imel pred sto leti svoj hotel tudi magistrat. Magistrat sicer ni ustanovil hotela, da bi konkuriral ljubljanskim gostilnicarjem in hotelirjem ter da bi mesto tako dobitio podjetje za povečanje svojih dohodkov. Kljub temu je pa bil magistratni hotel do neke mere mestno predej, kakor so dandanes nekateri njegovi zavodi. Zdaj ima magistrat »hoteli v cukerni, kjer nudi prenočišča in ogrevalec brezdomcem. Pred sto leti je pa imel hotel v pravem pomenu besede. Ljudje so ga imenovali Biedelmon in se zdaj že med starejšimi meščani znaš pod tem imenom hiša, kjer je bil nekaj hotel. Hiša stoji ob magistratu in je zdaj last trgovke Strojanščke. Do ustanovitve tega hotela je prislo na zelo nenavadnac način. Hotel je bil ustanovljen že pred 211 leti, 1.731. Ljubljanska prenočišča so bila tedaj pogosto napolnjena, da so moral častnik in višji uradniki, ki so potovali skozi Ljubljano, pogosto prenočevati bodisi v tem ali onem samostanu ali na postajališču postojljonov. Zato je vladu naročila magistratu, naj preskrbi primerna prenočišča za častnike in uradnike. Magistrat je moral nočes nočes odpreti hotel. Kupili so dve hiši in ju preuredili v hotel. Procesje tega, precej velikega hotela, je krasila slika Herkula in tako je hotel dobil ime »Wilder Mann. Ljudje so tuje ime popaličili v Biedelmon. Hotel je imel 10 tujskih sob. Lahko rečemo, da je bil to najimenitnejši hotel v Ljubljani, zlasti, če sodimo po tem, kdo je vse prenočeval v njem. Le pomislite, da je ta hotel stel med svoje goste Joseta II. in številne cesarske principe! Hotel je prenehal obratovati 1. 1868.

V Mahrovih hišah se je rodil bourgeoiski princ

Cepar je bil magistratni hotel zelo imenit, je vendar težko reči, kateri izmed ljubljanskih hotelov pred sto leti je bil imenitnejši. Vsekakor je bil hotel »Austrijski princ« v Biedelmon. Hotel je imel 10 tujskih sob. Lahko rečemo, da je bil to najmenitnejši hotel v Ljubljani, zlasti, če sodimo po tem, kdo je vse prenočeval v njem. Le pomislite, da je ta hotel stel med svoje goste Joseta II. in številne cesarske principe! Hotel je prenehal obratovati 1. 1868.

Potne dovolilnice

Cepar je bil magistratni hotel zelo imenit, je vendar težko reči, kateri izmed ljubljanskih hotelov pred sto leti je bil imenitnejši. Vsekakor je bil hotel »Austrijski princ« v Biedelmon. Hotel je imel 10 tujskih sob. Lahko rečemo, da je bil to najmenitnejši hotel v Ljubljani, zlasti, če sodimo po tem, kdo je vse prenočeval v njem. Le pomislite, da je ta hotel stel med svoje goste Joseta II. in številne cesarske principe! Hotel je prenehal obratovati 1. 1868.

Maličev hotel

Zelo popularen je bil tudi Maličev hotel, ki med starejšimi ljubljanci še ni počabil. Stal je na kraju, kjer je zdaj nova trgovska hiša Bate in širok hodnik pred njo. Vsi se se spomnjam, kako je ono nekdanje hoteliske poslopje (bilo je pa vsekakor preizdan), ker so ga še pred leti podprteli. Hotel se je imenoval »Stad Wien. L. 1757 je kupil Andrej Malič nekdanji vrt grofov Galenbergov. Tedaj je stala ob »Bebički« in »Slovenski« ulici in Ulice 2. maju, mala, pritlična hiša. L. 1824 so bili podprtli in tam sezidali (1825) dvonadstropni hotel. Nasproti, kjer je stalo ob Kraljevih hišah vrtna hišica, so pa sezida počasno ali prav zaradi nje, sprevidljivo nekoliko le iz tega, da pred 50 leti mesto ni imelo niti več hotelov kakor pred stoletjem. L. 1855 je Peter Radics izdal prvi ljubljanski vodnik. V njem je navedeno 7 hotelov, a večji so bili samo trije: Maličev (pred pošto), Slon in Evropa. Od hotela Evrope je ostala v istem poslopu le se kavarna. Manj imenitni so bili naslednji stiri hoteli: »Južni kolodvor« (sedanji Metropol), »Barvarski dvorec« (poslopnost Gospodarske zveze), »Austrijski cesar« (Socaa, Sv. Petra cesta) in »Zvezdnarca« (Virantova hiša).

Zadnjih petdeset letih je pa Ljubljana napredovala seveda tudi v tem pogledu, ne da ima več hotelov, temveč, da so uvojni hotelli mnogo večji kakor oni pred 100 leti ter da imajo res znacilnost hotela velikega, modernega mesta.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. V Mariboru so umrli zasebnik Josip Reich, star 78 let; zasebnik Robert Sluga, star 22 let, emigrant Josef Schlauder, star 80 let; kurjačeva žena Neža Skrinjar, star 25 let. V Početju pri Mariboru je umrla delavčeva hčerkica Antonija Kraut; v Celju upokojena učiteljica Fanja Reyerschitz, star 85 let. V Storih pri Celju se je smrtno ponesečel šofer Josip Lešnik, star 28 let.

Obnovite narodčino!

Nesreča. V tovarni čokolade »Sana« v Hočah zaposlenemu delavcu Mihaelu Tafernerju je pada med deloma na glavo opeta in ga težko poškodovala. Na Hinterburgovi cesti v Mariboru je tovarni avto zadel 21 letno delavčko tekstilne tovarne Marija Žižek, da je zadobila težke poškodbe na glavji in po telesu. Pri cestnih delih v Orečovici zaposleni delavec Martin Sturm je padel tako nesrečno s kolesa, da je zadobil težke poškodbe po vsem telesu. Vse tri ponesečence so prepeljani v bočnico.

Zanímiv simfončni koncert v Trbovljah. V nedeljo bo v Trbovljah zanimiv simfončni koncert, na katerem nastopi orkester, sestavljen skoraj izključno iz domačih moči. Isti orkester je pripredil te dni v Trbovljah koncert, na katerem je bilo prvič izvajano delo na Spodnjem Štajerskem delu v skladatelja Konrada Stekla. V nedeljo bo pa izvajana pod skladateljevimi takirki prvič na Spodnjem Štajerskem »Corellijski suite« st. 2*. Arcangelo Corelli je živel od leta 1653 do 1713. Koncert se začne ob 20.00 in konča ob 22.00.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Primer, ki je očitno pokazal, da nas danes ni sistem, ki ne more dovoliti smo doživeti v sredo pred senatom okrožnega sodnika. Na zatočeno klon je sedela starejša ženska pod obtožbo tatvine po § 315. Državni tožilec jo je doživil, da je izmalknila.

Novi film na Hrvatskem

Židovski vpliv izločen — Tudi film mora delati za novo Evropo

Tako je po ustanovitvi Neodvisne Države Hrvatske je bilo ustanovljeno filmsko podjetje, ki je prevzelo pod nadzorstvo vse filmske družbe in kinematografe v državi. Filmska centrala je pri državnem tajanstvu za propagando postala zdaj samostojen oddelek uravnega poročevalskega in propagandnega urada pri predsedništvu vlade. Prvo za kar je poskrbela filmska centrala je bilo, da je postavila film v službo ljudske prosvete. Poskrbela je tudi, da delo filmskih družb in kinematografov ni več zgojil vprašanje dobička in donosnih trgovskih poslov. Iz teh vidikov bo na Hrvatskem temeljito reorganizirano vse filmsko in kinematografsko življenje. Glavni ukrepi so bili že storjeni, drugi pa pridejo še na vrsto.

Med prvimi ukrepi je bila odstranitev židovskega vpliva. V bivši Jugoslaviji so imeli židje pri filmu in kinu prvo besedo. Njihova podjetja so zdaj pod državno kontrolo ali pa so bila likvidirana odnosno prevezeta po državi. Z izločitvijo židov iz filmske industrije so bili položeni prvi temelji višje morale. Med drugimi ukrepi filmske centrali je treba omeniti preskrbo Hrvatske z zadostnim številom primernih filmov. S prepojivo uvozo ameriških filmov, ki so bili v bivši Jugoslaviji na prvem mestu, je nastalo v začetku pomanjkanje filmov. Kmalu se je pa položaj v tem pogledu izboljšal, ker je dobila Hrvatska italijanske in nemške filme, ki so v polni meri zapolnili po prepojivo ameriških nastalo vrzel. Finančni položaj kinematografov na Hrvatskem se zaradi prepojivo ameriških filmov prav ni postal boljši, temveč se izboljšal.

Filmska centrala, ki jo vratne ravnatelj Marijan Mikac, izključuje vse filme, ki re odgovarjajo duhu in razmeram novega časa. Vsak film mora imeti poleg originalnosti tudi hrvatsko besedilo in strogo se pazi na to, da v besedilu ni napak, da v vsakem pogledu odgovarja duhu hrvatskega jezika. Dvojni programi so v kinematografi prepovedani. To so pa še prvi ukrepi v reorganizaciji filmskega življenja na Hrvatskem.

Pošlovanje kinematografov bo olajšano in filmska centrala bo pazila zlasti na to, da bodo kinematografi delali v okviru novega reda v Evropi. Poleg tega bo skušala stvariti kinematografov povečati. Zdaj je na Hrvatskem okrog 140 kinematografov, kar je odločno premalo. Važno je tudi, da prodre film prav v vse kraje, tudi najmanjša. V tem pogledu je važen sporazum med filmsko centralo in filmskim podjetjem Svetloton, ki bo dalo filmski centrali na razpolago s 16 mm ozkim filmom povsem

opremljene potujoče kinematografe. Taki kinematografi so zelo razširjeni v Nemčiji in zdaj je dobila tudi Hrvatska. Tako lahko pride film tudi v najoddaljenejše kraje, da je dostopen vsemu prebivalstvu. Filmska centrala v Zagrebu je naročila že mnogo zabavnih in kulturnih filmov.

Kot glavnica mednarodne filmske zbornice deluje Hrvatska tudi na polju filma za novi red v Evropi. Hrvatska bo našla pri Mednarodni filmski zbornici tudi primerno podporo za ustanovitev lastne filmske industrije. Čeprav so bile na razpolago stare filmske kamere se je vendar filmski centrali posrečilo izdelati filmski žurnali pod naslovom »Hrvatska v besedi in sliki«. Vsakih 14 dni dobre hrvatski kinematografi nov tedenski pregled. Izdelanih je bilo pa tudi več hrvatskih kulturnih filmov.

Hrvatski filmski žurnal

»Hrvatska v besedi in sliki« je naslov filmskega žurnala, ki so ga izdelali na Hrvatskem in ki ga prikazujejo vsakih 14 dni v novi izdaji. Začetni tehnični nedostatki bodo v doglednem času povsem odstranjenci tako, da hrvatski filmski žurnal tudi v tem pogledu bo na mnogo zaostajal za žurnali drugih držav z visoko razvito filmsko industrijo. Lani je teklo v hrvatskih kinematografi že sedem žurnalov ali tedenskih pregledov, letos pa pride na spored vsakih 14 dni nov žurnal. V lanskih so se obravnavali vsi važnejši dogodki iz življenja Hrvatske in obsegali so izključno slike, nanašajoče se na domovino. Nobene slike ni bilo v njih o dogodkih po svetu.

Med »Hrvatskim tednom« v Bolgariji so imeli mnogi bolgarski kinematografi na sporedu tudi hrvatske filmske žurnale in občinstvo jih je sprejelo z velikim zanimanjem. Posebno navdušeni so pa bili za nje hrvatski mornarji, ki služijo na ladjah in Črnom morju. Hrvatski filmski žurnal bo postal sčasoma važen činitelj v zgodovini Hrvatske.

S filmskim žurnalom »Hrvatska v besedi in sliki« je bilo zadoščeno veliki potrebi. Sicer imata v Zagrebu svoje operaterje tudi znano italijansko podjetje »LUCE« in nemško »Deutsche Wochenschau« G. m. b. H., ki poskrbe za slike vseh važnejših dogodkov na Hrvatskem, vendar pa imajo tudi hrvatski kino operaterji dovolj dela. Italijanski in nemški se namreč zanimajo samo za slike mednarodnega pomena, dočim izbirajo hrvatski samo take, ki ugajajo bolj domačemu občinstvu. Obenem pa nudi hrvatski filmski žurnal vsakemu inozemuču zanimiv pregled dogodkov na Hrvatskem.

DNEVNE VESTI

— Vprašanje malih prodajalnic tobaka zanimala mnoge vojne žrtve, ki vprašajo, ali imajo še vedno prednost pri njihovi odprtji. Bivša uredna o vojnih invalidih in ostalih vojnih žrtvah je za naše invalide še vedno v polni veljavni. Clen 37. te uredbi pravi: Male prodajalnice tobaka, cigaretnega papirja in vžigalic se oddajajo predvsem vojnim invalidom oziroma v vojnici padlim, umrli in pogrešanih bojevnikov in umrlih vojnih invalidov z nepreskrbljenimi otroki. Pri izdajovanju novih dovolji za male prodajalnice tobaka cigaretnega papirja in vžigalic je monopolska uprava vezana, da jih odda najmanj 50 odstotkov omenjenim osebam. Iz tega je torej razvidno, da imajo vojne žrtve še vedno prednost pri oddaji malih prodajalnic tobaka.

— **Tovarna svile v Osijeku.** Hrvatsko kmetijsko ministrstvo je odobrilo 1.600.000 krun kredita za obnovno tovarne svile v Osijeku. Reja sviloprek in okolici Osijeka, ki je dajala prej 250 ton kononov letno, se bo zdaj zoper pospeševala.

— **Invalidi in polovična voznina.** Pravico do legitimacije za polovično voznino imajo samo tisti vojni invalidi in vdove, ki imajo že restitev vrhovnega invalidskega sodišča, pa nimajo pravice do polovične voznine. S prvim odlokom, ki ga izda okrožno invalidske sodišče, si invalid še ne pridobi invalidske pravice.

— **Nemško-hrvatska trgovinska pogajanja.** V okviru sklepa nemško-hrvatskih vladnih odborov so se vršili te dni med zastopnikom Nemčije in Hrvatske pogajanja o raznih podrobnostih uvoza hrvatskega blaga v Nemčijo. Med drugim so bile določene najvišje cene lesa.

— **Niklasti drobiž za 20 centesimov bo vzet iz prometa.** Romski Uradni list objavlja uredbo Minista financ, ki določa odtegnitev iz občine drobiža iz čistega niklja za 20 centesimov. Drobiž bo prenehal biti zakonito plačljivo sredstvo 30. aprila t. l., menjati pa ga bo mogoče do 30. junija pri oddelkih Kr. državne blagajne in vseh

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi soglasila!

— Da, ker nisem vedela... Ah, kako romantična si tudi še sama! Priznaj, Hedvika, da ni vedno potreben, da mlado dekle obožuje svojega ženina pred porokoi... in da se lahko zakon kljub temu posreči. Malo se brani, odklanja, jope... pusti se prositi... potem ima pa moža rada in živi z njim zelo srečno...

Zasmjal se je in pripomnil veselo:

— Poznam nekega Levraina, ki se je tudi vslil neki Hedviki... in posledice niso bile preveč nesrečne, kajne da ne?

Hedvika ni odgovorila. Franc se je bil pravkar vrnil.

— Tvoja mati mi pripoveduje tu lepe stvari! — je vzkljnikal Levrain.

Ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo, je Franc skomignil z rameni in se zasmjal, rekoč:

— To so otročarje. Genovfie bi bila preveč prepričana sama sebi... Muha sta je in buino domišljijo ima... Všeč mi je, sklenil sem vsej jo in očenim se, če se vidva in njen oče strinjate z mojim sklepom. Misli, da me ne ljubi. Kaj pa ve o tem? Ce me ne ljubi zdaj, me vzbudi pozneje. Vem, da bom skrenč z njo in da jo osrečim... Nadaljeval je in ponavljal malone z istimi vsevimi vse, kar je bil izjavil njegov oče. Levrainova je zrla na moža in sina... Kako podobna sta si bila:

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi soglasila!

— Da, ker nisem vedela...

— Ah, kako romantična si tudi še sama!

Priznaj, Hedvika, da ni vedno potreben,

da mlado dekle obožuje svojega ženina

pred porokoi... in da se lahko zakon kljub temu posreči. Malo se brani, odklanja, jope... pusti se prositi... potem ima pa moža rada in živi z njim zelo srečno...

Zasmjal se je in pripomnil veselo:

— Poznam nekega Levraina, ki se je tudi vslil neki Hedviki... in posledice niso bile preveč nesrečne, kajne da ne?

Hedvika ni odgovorila. Franc se je bil pravkar vrnil.

— Tvoja mati mi pripoveduje tu lepe stvari! — je vzkljnikal Levrain.

Ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo, je Franc skomignil z rameni in se zasmjal, rekoč:

— To so otročarje. Genovfie bi bila preveč prepričana sama sebi... Muha sta je in buino domišljijo ima... Všeč mi je, sklenil sem vsej jo in očenim se, če se vidva in njen oče strinjate z mojim sklepom. Misli, da me ne ljubi. Kaj pa ve o tem? Ce me ne ljubi zdaj, me vzbudi pozneje. Vem, da bom skrenč z njo in da jo osrečim... Nadaljeval je in ponavljal malone z istimi vsevimi vse, kar je bil izjavil njegov oče. Levrainova je zrla na moža in sina... Kako podobna sta si bila:

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi soglasila!

— Da, ker nisem vedela...

— Ah, kako romantična si tudi še sama!

Priznaj, Hedvika, da ni vedno potreben,

da mlado dekle obožuje svojega ženina

pred porokoi... in da se lahko zakon kljub temu posreči. Malo se brani, odklanja, jope... pusti se prositi... potem ima pa moža rada in živi z njim zelo srečno...

Zasmjal se je in pripomnil veselo:

— Poznam nekega Levraina, ki se je tudi vslil neki Hedviki... in posledice niso bile preveč nesrečne, kajne da ne?

Hedvika ni odgovorila. Franc se je bil pravkar vrnil.

— Tvoja mati mi pripoveduje tu lepe stvari! — je vzkljnikal Levrain.

Ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo, je Franc skomignil z rameni in se zasmjal, rekoč:

— To so otročarje. Genovfie bi bila preveč prepričana sama sebi... Muha sta je in buino domišljijo ima... Všeč mi je, sklenil sem vsej jo in očenim se, če se vidva in njen oče strinjate z mojim sklepom. Misli, da me ne ljubi. Kaj pa ve o tem? Ce me ne ljubi zdaj, me vzbudi pozneje. Vem, da bom skrenč z njo in da jo osrečim... Nadaljeval je in ponavljal malone z istimi vsevimi vse, kar je bil izjavil njegov oče. Levrainova je zrla na moža in sina... Kako podobna sta si bila:

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi soglasila!

— Da, ker nisem vedela...

— Ah, kako romantična si tudi še sama!

Priznaj, Hedvika, da ni vedno potreben,

da mlado dekle obožuje svojega ženina

pred porokoi... in da se lahko zakon kljub temu posreči. Malo se brani, odklanja, jope... pusti se prositi... potem ima pa moža rada in živi z njim zelo srečno...

Zasmjal se je in pripomnil veselo:

— Poznam nekega Levraina, ki se je tudi vslil neki Hedviki... in posledice niso bile preveč nesrečne, kajne da ne?

Hedvika ni odgovorila. Franc se je bil pravkar vrnil.

— Tvoja mati mi pripoveduje tu lepe stvari! — je vzkljnikal Levrain.

Ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo, je Franc skomignil z rameni in se zasmjal, rekoč:

— To so otročarje. Genovfie bi bila preveč prepričana sama sebi... Muha sta je in buino domišljijo ima... Všeč mi je, sklenil sem vsej jo in očenim se, če se vidva in njen oče strinjate z mojim sklepom. Misli, da me ne ljubi. Kaj pa ve o tem? Ce me ne ljubi zdaj, me vzbudi pozneje. Vem, da bom skrenč z njo in da jo osrečim... Nadaljeval je in ponavljal malone z istimi vsevimi vse, kar je bil izjavil njegov oče. Levrainova je zrla na moža in sina... Kako podobna sta si bila:

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi soglasila!

— Da, ker nisem vedela...

— Ah, kako romantična si tudi še sama!

Priznaj, Hedvika, da ni vedno potreben,

da mlado dekle obožuje svojega ženina

pred porokoi... in da se lahko zakon kljub temu posreči. Malo se brani, odklanja, jope... pusti se prositi... potem ima pa moža rada in živi z njim zelo srečno...

Zasmjal se je in pripomnil veselo:

— Poznam nekega Levraina, ki se je tudi vslil neki Hedviki... in posledice niso bile preveč nesrečne, kajne da ne?

Hedvika ni odgovorila. Franc se je bil pravkar vrnil.

— Tvoja mati mi pripoveduje tu lepe stvari! — je vzkljnikal Levrain.

Ko je zvedel, kaj se je bilo zgodilo, je Franc skomignil z rameni in se zasmjal, rekoč:

— To so otročarje. Genovfie bi bila preveč prepričana sama sebi... Muha sta je in buino domišljijo ima... Všeč mi je, sklenil sem vsej jo in očenim se, če se vidva in njen oče strinjate z mojim sklepom. Misli, da me ne ljubi. Kaj pa ve o tem? Ce me ne ljubi zdaj, me vzbudi pozneje. Vem, da bom skrenč z njo in da jo osrečim... Nadaljeval je in ponavljal malone z istimi vsevimi vse, kar je bil izjavil njegov oče. Levrainova je zrla na moža in sina... Kako podobna sta si bila:

in romantičnih blodnjah takega otroka. O poroki je sklenjeno med menoj, Herkutom in Francem... Ti si tudi

Srebro iz gline – aluminij

Iz dobe železa smo prišli v dobo aluminija

Na veliki mednarodni tako imenovani Svetovni razstavi v Parizu je poleg znamenitega Eiffelovega stolpa, ki je bil za leto 1889 pravo čudo, vzbujal pozornost številnih obiskovalcev paviljon, kjer so kazali pod vabljivim naslovom »Srebro iz gline« velik blok lepo svetlikajoče se kovine na oku zares srebro podobne a po lastnostih pač dokaj od srebra različne. Razumljivo, da je kovina vzbujala pozornost zlasti praktično mislečih številnih domačin in tujih inženjerjev, ki so morda že malo slutili, da vidijo pred seboj kovino bodočnosti, kar je bilo že zelo, iz katerega je konstruiran Eiffelov stolp, simbol velikega tehničnega napredka preteklega stoletja. Slo je za aluminij, kovino, ki jo danes pač že vsi iz praktičnega življenja poznamo in katera je mnogo prispevala k vedno večjemu tehniskemu napredku modernega človeka.

Predvsem zasluži aluminij pozornost zaradi svojih nadve koristnih lastnosti, ki so ravno vzrok njegovi današnjosti: uporabnosti v tako številnih področjih. Cisti aluminij je srebrnobela kovina, ki jo, zmleto v fin prah, prodajajo kot valuminijske brone. Ta služi, pomejan z laki, za začitno prepleksavanje kovinskih predmetov. Aluminij prenaja izborni toploto in električno, je pa dražji od danes za to bolj uporabljivega bakra. Na zraku in v vodi se aluminij nč ne kvare, v nasprotju z mnogimi drugimi kovinami, a tudi kislino mu ne morejo škoditi v toliki meri kakor drugim kovinam. Uprašen aluminij, ki na zraku zelo svetlo gori, se rabi v raketah, celo v onih malih za božična drevesca. Kadar se kovinski aluminij spaja s kisikom (gori), se razvija silno velika vročina, ki more staliti celo železo. Taka vročinotvorna zmes aluminija z drugimi snovmi je bistvena sestavina zazigalnih (termitskih) bomb, ki jih mečejo letala na sovražnikova skladisca, ki naj zgore. Na

tej podlagi tudi varijo tavnice drugo k drugi, stikalci potresajo z aluminijevim prahom in železovim oksidom (t. j. spojina železa s kisikom), nato dodajo še kako lahko vnetljivo snov, da spravijo proces v tek, in vročina, ki se razvije, stali železni tavnici ter ju zlige in zvari drugo k drugi.

Zdajka najava je uporaba aluminija po obstoju v njegovih številnih zlitinah; ker je aluminij zelo lahek, se z magnesijem, ki tudi lahka kovina spaja v lahko, a vendor iako odporno zlitino, elektron imenovan. Vsakomur pa je znano tako imenovan dur-aluminij, t. j. zlitina, ki poleg aluminija vsebuje se po pol ostotnosti magnesij in mangana, ter do 5% bakra; iz tega izdelujejo sestavne dele letal, avtomobile, kolesa in celo ladje. Izredno odpornost nasproti učinkovanju kisilin ima silumin, kjer je aluminij primesan siličiju. Proti rji obstoja je zlitina brez železa hidronalum, ki jo uporabljajo za močne konstrukcije pod vodo. Seveda pa je število zlitin z aluminijem ogromno, vsaka se odlikuje po posebnih lastnostih in se rabi v prav posebne namene, kjer in za kar je najbolj potrebna.

Nekaj je vsakdanjih predmetov, kjer je aluminij potreben del v materialu, počasi od uporabnih aluminijevih konceptov, preko raznih strojev, vse do najmodernejšega bojnega letala. Seveda pa ne smemo pozabiti številnih glinastih izdelkov, kjer je izhodni material zanje ravno aluminij vsebujoča glina. Sem spada poleg slovenjih lončenih produktov, porcelana, fina kamenina, lončenih cevi, fajansov itd. Producija teh reči je ustvarila posebno industrijo, ki je tako obširna, da bi ji moral posvetiti posebno pažnjo, kar danes ni naš namen.

Vse do pariske razstave je bilo pridobljanje aluminija v zvezi z mnogimi tehničnimi problemi: razstavljeni blok je po načinu kemika Wöhlerja dobaval Francooz De-

ville, vendor ni bil njegov način industrijsko rentabilen. Pozneje pa je bilo izdelanih nekaj poštovkov, ki so bili uspešnejši, a danes pridobiava kovino na električni način z elektrolyzo raztopljene kriolita (aluminij vsebuječ naraven ali umeten mineral) ali drugih aluminijevih spojin. Kriolit (naravni) dobe iz Grönlanda vendar ima večji pomen, zlasti v industriji glinastih izdelkov (tudi keramik) naravni boksite, aluminij vsebujoča glina. Ležišča tega so zlasti bogata v Franciji (les Beaux), na Ogrskem in v Dalmaciji (okoli Lozovca, kjer je tudi tovarna).

V naravi je aluminij z kisikom in silicijem najbolj razširjena pravina; dame čisla jo zlasti redče rubine in modrikaste safirje, ki sta redka naravna minerala aluminijevih oksida, a ki ju tudi umetno že uspešno pridobivajo. Po svoji trdoti se odlikuje kroun, ki se rabi za brušenje. Kakor že omenjeno, pa so najbolj uvaževana ležišča boksite, seveda v industrijsko-tehnične namene.

Važnost aluminija sledi iz njegove uporabe, ki nam je prejedno kažejo naslednje številke, ki povedo število ton celotne svetovne proizvodnje v posameznih letih:

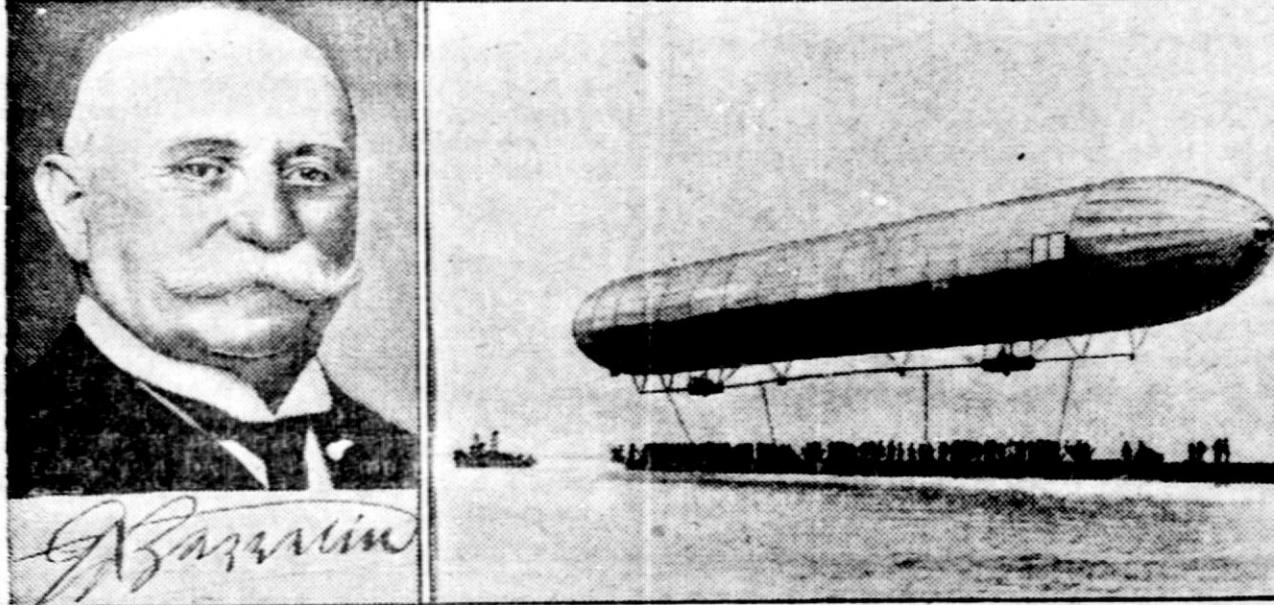
I. 1888	40 ton.	I. 1920	128.000 ton.
I. 1930	270.000 ton.	I. 1938	500.000 ton.

Seveda pa je produkcija aluminija v poslednjih štirih letih, ko ga v ogromni množini potrebuje vojna industrija, še prav posebno narasta, vendor pa ni mogeče kompenzirati.

Medtem ko govorimo, da je bilo 19. stoletje, ko je vsa industrija stala v znamenju proizvodnje v uporabi železa, stoteleželeza, moremo pač podobno upravičeno trdit, da je naše 20. stoletje stoteleželeza, ki se kar nam dado zadostno pravico prej navedene številke svetovne porabe, ki se kar naprej v izrednem tempu narašča.

25 letnica smrti grofa Zeppelina

Eden izmed redkih izumiteljev, ki je doživel znago svojega izuma

Minilo je že 25 let, odkar je umrl grof Ferdinand Zeppelin. On spada med redke izumitelje, ki so doživeli zmago in splošno priznanje svojih izumov. Sicer je tudi on doživel mnogo razočaranj in od vseh strani se letelo nanj ostre kritike. Toda končno je svet le spoznal in priznal pomen njevega izuma. 8. marca 1917, sreda prve svetovne vojne je pa grof Zeppelin za vedno zatignal oči.

Ce hočemo prav razumeti Zeppelinovo življenjsko delo ne smemo pozabiti, da je začel delati na polju zrakoplovstva še ko mu je bilo 52 let, torej v času ko je imel že za seboj uspehov polno pot častnika in diplomata. Sele ko bi bil lahko počival v življu v miru, se je jeh ukravljati s svojo

staro idejo zrakoplovstva in sicer s pravo nemško temeljito. Minilo je pa polnih 9 let, preden se je lahko dvignil v zracne višave prvi Zeppelinov model. Bilo je leta 1900. Sledila je celo vrsta novih poskusov in izpopolnitve, pa tudi novih udarcev usode in razočaranj. Končno je dopresnela leta 1909. konstrukcija zrakoplova Z 5, jasen dokaz uporabnosti zrakoplova. Prihodnje leto je bilo pa že ustanovljeno industrijsko podjetje za gradnjo zrakoplovov. Takoj so se javili novi sotrudniki, med njimi Eckener in Maybach in leta 1911. je nastopil najnovejši zrakoplov »Schwaben« doig 140 m in opremil s tremi Maybachovimi motorji po 145 HP svojo triumfalno krožno pot nad Nemčijo.

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo letos posvečala še izgraditvi vodovodnega omrežja, kanalizacije in tlakovani cest Sofija dobit poleg tega več novih živilskih trgov. Da bi se zboljšalo prometne razmere v mestu in bližnji okolici, bo nabavila mestna občina več novih avtobusov.

Tudi v socialnem skrbstvu pripravlja sofijsko mestna občina več novih ukrepov. Najprej hoče ustanoviti več modernih dečjih domov. V zvezi s tem je treba omeniti skorajno dograditev in opremite bolnice za tuberkuloze, v kateri bo nad 100 postelj. Mestna občina je znatno zvišala število svojih parcer, ki jih je brezplačno odsto-

beni material je mestna občina kupila že ob koncu lanskega leta. Poleg tega namestavljajo zgraditi novo magistratno poslopje.

Sofijska občina ima v načrtu tudi gradnjo novih javnih kopališč in petih novih šolskih poslopij. Veliko pozornost bo